

НОВІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

4. Zhovnych, O. V. (2016). Dydaktychni perevahy i novitni tendentsii zastosuvannya informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u vyshchii shkoli [Didactic advantages and the latest trends in the use of information and communication technologies in higher education]. *Youth & market*. No.7. pp. 150–155. [in Ukrainian].

5. Ihnatova, O.M. (2018). Informatsiini tekhnolohii yak zasib intenyfikatsii vyvchennia inozemnoi movy dlia profesiinoho spilkuвання stattia [Information technology as a means of intensifying the study of a foreign language for professional communication article]. *Modern information technologies and innovative teaching methods in training: methodology, theory, experience, problems*: Vol. 52. Kyiv-Vinnytsia, pp. 389–393. [in Ukrainian].

6. Funk, H., Kuhn, Chr. u. a. (2017). DLL 04:

Aufgaben, Übungen, Interaktion: (dll – deutsch lehren lernen: Fort- und Weiterbildung weltweit) [DLL 04: Tasks, exercises, interaction: (dll – learn to teach German: further education and training around the world)]. Stuttgart, 184 p. [in German].

7. Legutke, M. (2012). DLL – Zehn Schritte zum PEP. Goethe-Institut [DLL – ten steps to PEP. Goethe Institute]. Available at: https://www.goethe.de/resources/files/pdf22/dll_10SchrittezumPEP.pdf [in German].

8. Nychkalo, N.H. (2018). Osoblyvosti vdoskonalennia metodychnoi kompetentnosti vykladachiv [Features of improving the methodological competence of teachers]. Actual problems of psychological and social adaptation of in the conditions of crisis society: Proceedings of the III All-Ukrainian Scientific-Practical round table. pp. 124–127. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 06.05.2021

УДК 378.14:004

DOI:

Ірина Миськів, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Національний університет “Львівська політехніка”

НОВІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена дослідженню проблеми нових підходів до використання педагогічного інструментарію в умовах дистанційної освіти. Українська система освіти постійно змінюється і удосконалюється з огляду на внутрішні та зовнішні детермінанти, піддається корекції зміст і форми її організації задля відповідності кращим світовим та європейським зразкам. Ці процеси вимагають розробки нових стратегій і тактик організації освітнього процесу на всіх його рівнях. Вчені підходять до розгляду проблеми освіти в умовах сьогодення комплексно і цілісно, зокрема обґрунтовують змістову складову і тактичні шляхи удосконалення системи освіти на усіх рівнях.

Ключові слова: система освіти; нові підходи; педагогічний інструментарій; дистанційна освіта; онлайн платформи; учні; студенти; пандемія.

Лит. 5.

Iryna Myskiv, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Foreign Languages Department, Lviv Polytechnic National University

NEW APPROACHES TO THE USE OF TEACHING INSTRUMENTS IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION

The article is devoted to the research of the problem of new approaches to the use of pedagogical tools in the conditions of distance education. The Ukrainian education system is constantly changing and improving in view of internal and external determinants, the content and forms of its organization are adjusted to comply with the best world and European standards. These processes require the development of new strategies and tactics for organizing the educational process at all levels.

Scientists and educators actively analyze the problems of teaching difficulties, including foreign languages teaching; consider the organization of the teaching process and control of student achievement; substantiate the importance of the activity approach in teaching process; determine the role of problem-based teaching in today's conditions; study the educational possibilities of new teaching aids; determine the prospects and opportunities of distance teaching in all its diversity.

Current research proves that the situation with the organization and results of distance education in Ukraine, as well as in the world is especially difficult, educational institutions were not ready for new challenges, and time did not allow systematic and scientific development of methods, forms and means of distance teaching.

Note the specifics and features of online teaching, in contrast to traditional one. We emphasize that in the

conditions of distance teaching group studying becomes individual; oral communication which dominates during lectures, seminars and even laboratory classes, of course, reduces its effectiveness and productivity. The vast majority of online courses are based on students' independent work.

Well-known platforms and tools for distance teaching, namely: Google Classroom, Zoom, Moodle, LearningApps.org, cloud services (Office365, Google), Google-forms, Mentimeter Service and others offer a fairly broad and effective tools for online teaching, but many scientists -teachers are not ready to conduct educational activities with their use or other range of available ICT tools and programs.

Keywords: education system; new approaches; pedagogical tools; distance education; online platforms; pupils; students; pandemic.

Постановка проблеми. Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси у світовому масштабі, кардинальні зміни щодо удосконалення процесу адаптації особистості в умовах змінених суспільних обставин, швидкого розширення простору полікультурного світу актуалізують проблему освіти, зокрема мовної, оскільки саме вона дозволяє людині з меншими психічними та інтелектуальними втратами адаптуватися до життєвих та професійних обставин, що вимагають нових компетенцій і додаткових енергетичних затрат.

Змінені освітні реалії передбачають зміну вимог до власне володіння іноземною мовою, передбачають необхідність пошуку нового педагогічного інструментарію для організації освітнього процесу з тим, щоб кожен міг застосувати отриманий багаж для реалізації професійних і життєвих планів та перспектив.

Сучасний педагогічний інструментарій зазнає значних змін та удосконалення з огляду не лише на нові обставини реформування освіти, але й зазнає значної корекції також і через новітнє явище, яке кардинально торкнулося освіти – пандемію, що зумовила тотальний перехід усіх освітніх інституцій на дистанційну форму освіти, яка, своє чергою, вимагає переорієнтації на цілком нові освітні платформи і способи передачі та отримання знань, умінь, навичок задля формування відповідних компетенцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання нового педагогічного інструментарію, суголосного вимогам часу у навчанні іноземної мови досліджується тривалий час і відображена в наукових працях зарубіжних учених (Дж. Алдерсон, Ф. Батлер, Л. Бахман, А. Бейлі, А. Девіс, Р. Джонс, М. Кетлін Маркус, Р. Ладло, С. Месіс, Дж. Оллер, Т. Роджерс, К. Рональд, Б. Спольський, Т. Фарнсворт, С. Чепел, Г. Шін та ін.).

Значний інтерес у контексті нашого дослідження становлять праці вітчизняних науковців, які розробляють і апробують методи й засоби навчання іноземної мови, працюють над проблемою організації особистісно-центрованого освітнього простору у закладах освіти різних типів і форм. Серед них: Н. Бібік, І. Булах, В. Гапонова,

О. Кміть, М. Міщенко, І. Новак, С. Ніколаєва, Л. Палій, А. Панасюк, Н. Чорна, О. Яременко та інші. Вчені підходять до розгляду проблеми освіти в умовах сьогодення комплексно і цілісно, зокрема:

- аналізують проблеми труднощів у навчанні, зокрема іноземної мови;
- розглядають питання організації процесу навчання та контролю навчальних досягнень учнів;
- обґрунтовують важливість діяльнісного підходу у навчанні;
- визначають роль проблемного навчання в умовах сьогодення;
- вивчають освітні можливості нових засобів навчання;
- визначають перспективи і можливості дистанційного навчання у всій його різноманітності.

Метою статті є вивчення та узагальнення сучасного стану розвитку освіти з огляду на процеси розширення рамок дистанційної освіти і використання нового педагогічного інструментарію у ній.

Виклад основного матеріалу. Українська система освіти постійно змінюється і удосконалюється з огляду на внутрішні та зовнішні детермінанти, піддаються корекції зміст і форми її організації задля відповідності кращим світовим та європейським зразкам. Вчені наголошують, що ці процеси перманентні і вимагають розробки нових стратегій і тактик організації освітнього процесу на всіх його рівнях: “Зміни в технологічній, соціальній та культурній сферах життєдіяльності суспільства в наші дні призвели до того, що традиційна система освіти частково перестала відповідати потребам конкретної людини та суспільства загалом. У відповідь на виклики сучасності держава змушена модернізувати цю систему. Одним із шляхів її удосконалення стає застосування в освіті досягнень цифровізації, якає складовою глобального загально історичного процесу цифровізації суспільства. Цей процес набув особливої актуальності під час пандемії” [1, 11].

Проведені дослідження доводять, що ситуація з організацією і результатами дистанційної освіти в Україні, як і світі є особливо складною, освітні

НОВІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

заклади виявилися не готовими до нових викликів, а час не дозволив системній і науковій розробці методів, форм та засобів дистанційного навчання.

Освіта була і залишається особливо важливою сферою життєдіяльності суспільства, її наслідки не менш значимі, ніж економічні процеси, тому закономірною є пильна увага до неї з боку держави і громадянського суспільства. Наголошуємо також на нових підходах до організації освітнього процесу у зв'язку із реалізацією концепції Нової української школи: “У Концепції Нової української школи підкреслюється: “В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат. Школа має ініціювати нову, глибшу залученість родини до побудови освітньо-професійної траєкторії дитини. Нова школа допомагатиме батькам здобувати спеціальні знання про стадії розвитку дитини, ефективні способи виховання в дитині сильних сторін характеру і чеснот залежно від її індивідуальних особливостей. Діалог і багатостороння комунікація між учнями, учителями та батьками змінить односторонню авторитарну комунікацію “вчитель” – “учень” [4, 14].

Підготовка фахівців до створення ефективних економічних, культурних, здоров'язбережувальних, політичних і соціальних моделей організації життя соціуму безпосередньо залежить від організації освітнього простору на всіх рівнях – розпочинаючи від закладу дошкільної освіти і аж до вищої школи у її неперервному вимірі. Саме випускники вищої школи покликані реалізувати науково-технологічні розробки, від ефективності яких залежатиме життя і успіх держави та окремого її громадянина. Вчені вказують на той факт, що після пандемії існуючі моделі вищої освіти можуть виявитися застарілими і неспроможними для наступного функціонування, оскільки перестануть виконувати свої пріоритетні функції та іти “в ногу з часом” [2; 5].

Експерти припускають, що “у вищій школі посилюватимуться такі тренди:

- зростатиме розуміння важливості планування візії університетів;
- розвиватиметься змішана форма навчання, яка включатиме найкращі практики офлайн- та онлайн-навчання;
- посиляться співпраця між університетами над глобальними проблемами;
- керівникам вишів доводитиметься більше

делегувати та довіряти персоналу розробку і впровадження необхідних рішень, адже у часи криз найбільше цінуються гнучкість та адаптивність, можливість швидко приймати ключові рішення” [5].

Наголошуємо також на особистісній складовій освітнього процесу, його студентоцентрованості, оскільки саме на студента орієнтується процес розробки змісту освіти, а особливо його педагогічного інструментарію. З цього приводу вчені-дослідники стверджують: “Крім наведеного, можна відзначити й інші підсумки дистанційного навчання: змінився статус особи, що навчається, оскільки при дистанційному навчанні виявилися актуальними такі компетенції особистості, як здатність до самонавчання, самоорганізації, саморефлексії; змінився статус педагога, який у нових умовах передусім має виступати у ролі консультанта, помічника, експерта, менеджера освітньої діяльності особи, що навчається; змінилося співвідношення між обсягами занять під керівництвом педагога та самостійної роботи осіб, що навчаються, оскільки значний обсяг інформації студенти мають опанувати самотужки; виникла нагальна потреба в електронних підручниках, посібниках, навчально-методичних рекомендаціях тощо; почали сприйматися як актуальні дешеві, надійні і зручні цифрові освітні платформи, що при дистанційному навчанні не лише виконують роль інструментів оптимізації освітнього процесу, а й формують принципово нове середовище розвитку особистості; виникла можливість для особи, що навчається, отримувати інформацію у зручний час незалежно від місця перебування; стало можливим використання сучасних технологій і мультимедійних засобів як педагогом, так і особами, що навчаються; цифрові навчальні матеріали доступні для всіх учасників освітнього процесу “тут і зараз”; навчальний матеріал може бути наочним, цікавим і доступним для розуміння і засвоєння особами, що навчаються; дистанційна форма створює умови для навчання за індивідуальними планами і програмами обдарованих осіб, людей з різними соціальними та психофізичними можливостями” [1, 13].

Також слід відзначити специфіку та особливості онлайн-навчання, на відміну від традиційного. Наголошуємо на тому, що в умовах віддаленого навчання групове навчання стає індивідуальним; під час лекцій, семінарів та навіть на лабораторних заняттях домінує усне спілкування, що, звичайно, знижує його ефективність і продуктивність. Переважна більшість онлайн-курсів базується на самостійній роботі студентів. Більшість відомих платформ

електронного навчання пропонують інструменти, надаючи матеріали переважно для індивідуального навчання.

Груповий зв'язок зводиться переважно до обміну листуванням в електронному режимі, або до текстових онлайн-чатів.

Відомі платформи та інструменти дистанційного навчання, а саме: **Google Classroom, Zoom, Moodle, LearningApps.org, хмарні сервіси (Office365, Google), Google-форми, Сервіс Mentimeter** та інші пропонують достатньо широкі й ефективні інструменти онлайн-навчання, проте чимало вчених-викладачів не готові проводити освітню діяльність з їх застосуванням чи іншого діапазону доступних інструментів та програм ІКТ. Тим часом, викладання зараз примусово переходить в Інтернет.

Учені наголошують на важливості і доцільності сучасних ІКТ у навчально-виховному процесі: "... застосування ІКТ сприяє формуванню інтелектуально-розвинутої, творчої особистості, здатної орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, готової до безперервної самоосвіти і розвитку. Практикою підтверджено, що ІКТ на уроках іноземної мови допомагають учням опанувати всіма видами мовленнєвої діяльності в захопливій формі, що значно відбивається на якості знань, а також істотно підвищує їх інтерес та мотивацію до вивчення іноземної мови. Сьогодні існує безліч напрямів і способів застосування ІКТ (ресурси Інтернет, аудіо-та відеоматеріали, мультимедійні програми тощо), при цьому головне для вчителя – правильно використати ці ресурси, щоб урок був цікавим для учнів, ефективним з точки зору навчання і сприяв формуванню позитивної мотивації" [3,122].

В умовах сьогодення кожен університет тим чи тим способом організовує дистанційне навчання, проте статус і результати такого навчання можуть бути різними. На нашу думку варто було б розпочати і підтримувати широку, відкриту публічну дискусію на рівні усіх стейкхолдерів освіти з тим, щоб викладачі, науковці, студенти, університетські органи різних рівнів, ІТ-спеціалісти та працівники адміністрації набули свого досвіду і обмінялися набутим для поліпшення освіти.

Слід також пам'ятати про учнів та студентів, які потребують підтримки, психолого-педагогічної допомоги, тобто мають особливі освітні потреби. Диспропорції у засвоєнні знань та розумінні нового матеріалу, що виникнуть внаслідок самостійного навчання, є достатньо великими, отже, після повернення в аудиторії педагоги будуть змушені коригувати ці прогалини.

Окрему увагу слід зосереджувати і на умовах праці педагогів, оскільки змінені, складні обставини вимагають від учителя і викладача додаткових затрат часу та енергії для організації освітнього процесу. Тривала праця онлайн, необхідність серйозного навчання задля освоєння нових технологій, пошук нових методів і шляхів навчання вимагають від педагога мобілізації життєвих зусиль та додаткових витрат енергії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже резюмуємо, що українська освіта, як і світова, після карантину стане більш сучасною. Навіть ті, хто до цього часу боявся і всіляко протистояв новим технологіям навчилися цілком досконало працювати з ними, педагоги були змушені їх "приручити". Очевидно, що освітні зміни будуть незворотними, відбудеться подолання бар'єрів, які ще недавно здавалися нездоланими, реальність в Інтернеті стане частиною освіти і буде покликана значно поліпшити та удосконалити її.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ашиток Н. Нова освітня реальність: дистанційна освіта у вищій школі в умовах пандемії. *Молодь і ринок.* №3 (189), 2021. С. 11 – 14.

2. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. *Порадник. 3 досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб.* Упоряд.: Воротникова І.П., Чайковська Н.В. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 456 с.

3. Кекош М. Л. Педагогічна комунікація у навчанні іноземних мов дітей молодшого шкільного віку. *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.* Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки. Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2021. 249 с.

4. Концепція нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-ompressed.pdf>

5. Пандемія може назавжди змінити вищу освіту. URL: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/pandemija-mozhe-nazavzhdi-zminiti-vishchu-osvitu.html>

REFERENCES

1. Ashytok, N. (2021). Nova osvitnia realnist: dystantsiina osvita u vyshchii shkoli v umovakh pandemii [A new educational reality: distance education in higher education in a pandemic]. *Youth & market.* No. 3 (189), pp. 11 – 14. [in Ukrainian].

2. Dystantsiine navchannia: vyklyky, rezultaty ta

**ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ПЕДАГОГА**

perspektyvy [Distance learning: challenges, results and prospects]. *Adviser. From the experience of educators of the city of Kyiv: teaching method. The educational and methodological manual.* (Ed.). Vorotnykova I.P., Chaikovska N.V. Kyiv, 2020. 456 p. [in Ukrainian].

3. Kekosh, M. L. (2021). Pedagogichna komunikatsiia u navchanni inozemnykh mov ditei molodshoho shkilnoho viku [Pedagogical communication in teaching foreign languages to

children of primary school age]. *Doctor's thesis.* 249 p. [in Ukrainian].

4. Kontseptsiiia Novoi ukrainskoi shkoly [The concept of the New Ukrainian School]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-ompresed.pdf> [in Ukrainian].

5. Pandemiia mozhe nazavzhdy zminyty vishchu osvitu [A pandemic can change higher education forever]. Available at: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/pandemija-mozhe-nazavzhd-zmyniti-vishchu-osvitu.html> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.05.2021

УДК 371.2:378

DOI:

Неля Кінах, кандидат економічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології
Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти

Наталія Рубльова, заступник директора з проєктної діяльності та платних послуг
Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти

**ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ПЕДАГОГА**

У статті розглянуто окремі аспекти поняттєво-категоріального апарату цифрової компетентності та професійно-педагогічного підприємництва. Проведено аналіз теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних фахівців, який свідчить, що у контексті дослідження цих понять існує однозначний взаємозв'язок. Результатом науково-теоретичних пошуків авторів у площині формування професійно-педагогічного підприємництва педагогів стало створення структурно-логічної схеми формування професійно-педагогічного підприємництва, яка підтвердила актуальність і взаємозв'язок рівня цифрової компетентності педагогів з підприємництвом.

Ключові слова: цифрова компетентність; цифровізація; трансверсальність; підприємництво; формування професійно-педагогічного підприємництва.

Рис. 2. Літ. 14.

Nelia Kinakh, Ph.D.(Economics), Associate Professor of the Pedagogy and Psychology Department
Volyn Institute of Postgraduate Pedagogical Education

Natalia Rubliova, Deputy Director for Project Activities and Paid Services
Volyn Institute of Postgraduate Pedagogical Education

**DIGITAL COMPETENCE AS A CONDITION FOR THE FORMATION OF
PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL ENTREPRENEURSHIP TEACHER**

The article considers some aspects of the conceptual and categorical apparatus of digital competence and professional-pedagogical entrepreneurship. It is revealed that in general there is a specific influence of the level of digital competence on the formation of professional and pedagogical entrepreneurship of teachers. The analysis of theoretical works of domestic and foreign experts is carried out, which testifies that in the context of research of these concepts there is an unambiguous interrelation. The importance and necessity of increasing the level of digital competence of teachers and the development of their professional and entrepreneurial entrepreneurship for professional growth, determining the trajectory of their own professional growth, implementation of their own business ideas, and modernization of their own activities focused on success and development of entrepreneurial initiative. The result of scientific and theoretical research of the authors in the field of formation of professional and pedagogical entrepreneurship of teachers was the creation of a structural and logical scheme of formation of professional and pedagogical entrepreneurship, which confirmed the relevance and relationship of digital competence of teachers with entrepreneurship. It is revealed that the formation of entrepreneurial competence of a teacher today is impossible without the formation of digital competence, which provides the process of self-development, professional growth with very wide opportunities in mastering economic, entrepreneurial knowledge, skills and their application in later life and self-realization. In addition, we are convinced that a modern educator must have own design of thinking, be a creative manager, because in the near future routine work will be transferred